

Processkrift N
(om sagsøgernes editionsbegæring nr. 19)

Til

Østre Landsret, 24. afd.

I sagsnr. B-3448-14:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.
- 21.
- 22.
- 23.

(v/advokat Christian Harlang)

mod

Forsvarsministeriet
(v/advokat Peter Biering)

Sagsøgernes processkrift 16 giver anledning til følgende bemærkninger:

1. BILAGENE AS, AÅ OG BA

Sagsøgerne anfører i processkrift 16, side 2, midtfor, at sagsøgte ”fremstilling af, at bilag AS, AÅ og BA allerede skulle være fremsendt til sagsøgerne d. 13. juni 2012 i samme udgaver, som der nu er fremlagt i retssagen som bilag DP, DQ og DR er usand.”

Sagsøgernes fremstilling af, hvad sagsøgte har anført i processkrift M, er imidlertid ikke korrekt.

Det skal derfor præciseres, at det anføres i processkrift M, at sagsøgerne ved Forsvarskommandos afgørelse af 13. juni 2012 (bilag DS) fik udleveret versioner af månedsrapporterne for august og september 2004 ”med færre undtagne oplysninger end de udgaver, der tidligere er fremlagt i sagen som henholdsvis bilag AÅ og BA”, jf. processkrift M, side 2, tredje afsnit.

Herudover anføres i processkrift M, side 2, fjerde afsnit, at sagsøgerne ved aktindsigtsafgørelsen af 13. juni 2012 – udover udgaverne med færre undtagelser end bilag AÅ og BA – tillige fik ”udleveret bilag, der relaterer sig til månedsrapporten for august 2004 og månedsrapporten for september 2004, som ikke fremgik af bilag AÅ og BA.”

Det er således på ingen måde korrekt, når sagsøgerne i processkrift 16 hævder, at sagsøgte med processkrift M skulle have anført, at sagsøgerne i 2012 har fået udleveret udgaver af månedsrapporterne for august og september 2004, der er fuldt ud identiske med de udgaver, der nu er fremlagt som bilag DQ og DR.

Det forekommer – som også fremhævet i processkrift M, side 2, næstsidste afsnit – bemærkelsesværdigt, at sagsøgerne fremsætter editionsbegæring nr. 19 mere end fire år efter, at sagsøgerne har fået udleveret versioner af månedsrapporterne for august og september 2004, der indeholder færre undtagelser og yderligere dokumenter, end de versioner som editionsbegæringen angår (bilag AÅ og BA).

Det skal imidlertid bemærkes, at det er korrekt, at sagsøgerne ikke fik udleveret dokumentet Frago 284, Warning Order (AS) ved aktindsigtsafgørelsen af 13. juni 2012 (bilag DS). Foranlediget af sagsøgernes editionsbegæring nr. 19 og retsbogen af 8. marts 2017 blev dokumentet dog revurderet af Værnsfælles Forsvarskommando, og derfor fremlagt på ny som bilag DP med processkrift M.

Sagsøgerne anfører endvidere i processkrift 16, side 3, andetsidste afsnit, at det ikke er korrekt, at månedsrapporten for august 2004 (bilag DQ) er ”uden undtagne oplysninger”.

Det skal hertil præciseres, at den version af månedsrapporten for august 2004, der var fremlagt som bilag AÅ, indeholdt oplysninger i rapportens pkt. 2, 3 og 5, der var undtaget. Samtlige disse undtagne oplysninger blev imidlertid udleveret med den version af månedsrapporten, der er fremlagt som bilag DQ, jf. bilag DQ, side 4-5. Bilag DQ er derfor *uden undtagne oplysninger* set i forhold til bilag AS, som er den version af månedsrapporten, som sagsøgernes editionsbegæring nr. 19 omhandler.

Sagsøgerne opfordrer (28) i processkrift 16, side 3, sagsøgte til at redegøre for, hvilke saglige hensyn, der var for at undtage de oplysninger, der blev udleveret ved fremlæggelsen af bilag DQ og DR sammenholdt med bilag 109-111.

Udleveringen af oplysninger i henholdsvis aktindsigt og ved fremlæggelse i en retssag beror i hvert enkelt tilfælde på en konkret vurdering af, om der på afgørelsestidspunktet foreligger særlige beskyttelsehensyn, der indebærer, at en given oplysning ikke kan udleveres i medfør af henholdsvis offentlighedsloven og retsplejelovens § 169, stk. 2, 3. pkt. En sådan konkret vurdering af hver enkelt oplysning vil bero på et skøn og vil således bl.a. afhænge af de konkrete forhold, der gør sig gældende på tidspunktet for vurderingen af, om oplysningen kan udleveres.

Det skal i den forbindelse – som også anført ovenfor – fremhæves, at sagsøgerne ved aktindsigtsafgørelse af 13. juni 2012 (bilag DS) fik udleveret versioner af månedsrapporterne for august og september 2004, som indeholdt færre undtagne oplysninger og flere bilag, end de versioner, der var fremlagt i retssagen (bilag AÅ og BA). Sagsøgerne valgte dog ikke at fremlægge disse versioner og fremsatte i stedet for editionsbegæring nr. 19.

På foranledning af editionsbegæring nr. 19 konstaterede sagsøgte, at sagsøgerne ved aktindsigtsafgørelsen af 13. juni 2012 havde fået udleveret versioner af månedsrapporterne for august og september 2004, der indeholdt såvel færre undtagne oplysninger som flere bilag, end de versioner der var fremlagt i retssagen. Sagsøgte fremlagde derfor som bilag DP og DQ nye versioner af månedsrapporterne for august og september 2004.

Foranlediget af ovenstående vil sagsøgte ved et senere processkrift fremkomme med en oversigt over sagens militære dokumenter, hvori det gennemgås, hvilke dokumenter der er fremlagt i flere versioner, herunder hvilke af disse versioner, der indeholder færrest undtagne oplysninger. Det foreslås på den baggrund, at de øvrige versioner af de militære dokumenter vil kunne udgå af sagen.

Sagsøgerne anfører i processkrift 16, side 3, fjerde afsnit, at bevisbyrden for, at sagsøgerne *ikke* har været udsat for retsstridige krænkelse under dansk ansvar, skulle påhvile sagsøgte. Dette bestrides.

Udgangspunktet efter dansk rets almindelige bevisbyrderegler er, at bevisbyrden uden for kontraktforhold påhviler skadelidte, jf. Bernhard Gomard og Michael Kistrup, Civilprocessen, 7. udgave, side 668. Sagsøgerne har ikke godtgjort, at der er grundlag i sagens faktiske omstændigheder for at fravige dette udgangspunkt, og bevisbyrden for, at sagsøgerne har været udsat for retsstridige krænkelser under dansk ansvar, påhviler derfor sagsøgerne.

Det skal i den forbindelse fremhæves, at det forhold, at sagens underliggende materielle emne angår spørgsmål om tortur ikke ændrer ved, at den anlagte sag er en almindelig civilretlig sag, og at de almindelige retsplejemæssige bevisbyrderegler derfor finder anvendelse.

I den forbindelse skal det endvidere fremhæves, at der ikke gælder særlige bevisbyrderegler i sager anlagt mod offentlige myndigheder, jf. herved Jon Stokholm i Højesteret – 350 år, side 352:

”Under sagens førelse er officialprincippet, som gælder for myndighedsbehandlingen, med pligten til at træffe den korrekte afgørelse uden hensyn til, om dette er til fordel eller ulempe for skatteyderen, erstattet af det processuelle partsprincip. Det indebærer, at Højesterets resultat skal være rigtigt ud fra de oplysninger, som retten får forelagt. Det betyder tillige, at Højesteret er berettiget til at anvende sædvanlige retsplejemæssige bevisbyrderegler med udgangspunkt her – som alle andre steder – i de underliggende retsregler.”

Det skal hertil bemærkes, at det ovenfor citerede afsnit hidrører fra kapitlet ”Højesterets funktion som domstol på skatteområdet”, men at det anførte efter sagsøgtets opfattelse tillige finder anvendelse uden for skatteområdet og således gælder generelt for sager anlagt mod offentlige myndigheder.

Sagsøgerne anfører endvidere i processkrift 16, side 4, midt for, at sagsøgte er ”forpligtet til at fremkomme med en troværdig redegørelse med tilhørende dokumentation for, at ønsket om at tilbageholde hver enkelt konkret oplysning rent faktisk er begrundet i de hensyn, der påberåbes (in casu: blank henvisning til ordlyden i retsplejelovens § 169, stk. 2, 3. pkt.).”

Der henvises til processkrift M, side 3, andet afsnit, hvoraf fremgår, at undtagelsen af oplysninger i bilagene DP, DQ og DR alle er foretaget af Værnsfælles Forsvarskommando, der er den kompetente myndighed til at foretage afklassificering af de omhandlede bilag, jf. også den praktiske klassifikationsvejledning optrykt som bilag 5 til kapitel 1 i Bestemmelser for den Militære Sikkerhedstjeneste FKOBST 358-1, som er udformet i overensstemmelse med cirkulære nr. 10338 af 17. december 2014 om sikkerhedsbeskyttelse af informationer af fælles interesse for landene i NATO eller EU, andre klassificerede informationer samt informationer af sikkerhedsmæssig beskyttelsesinteresse i øvrigt. FKOBST 358-1 er offentlig tilgængelig på Forsvarets Efterretningstjenestes hjemmeside. Det er derfor også

Værnsfælles Forsvarskommando, der i den forbindelse kan foretage en konkret vurdering af, om disse militære dokumenter kan udleveres i deres helhed, eller om visse oplysninger skal undtages. Som anført ovenfor beror denne vurdering på et skøn af hver enkelt oplysning.

Til yderligere præcisering af, hvilke oplysninger der er undtaget i bilagene DP, DQ og DR, fremlægges som **bilag DU** en oversigt over de undtagne oplysninger i bilag DP-DR, herunder på hvilket grundlag de enkelte oplysninger er undtaget.

2. BILAGENE CZ-DA

Sagsøgerne har i processkrift 16, side 5, opfordret (29) sagsøgte til at oplyse, om sagsøgte er i besiddelse af de britiske militære dokumenter, der er fremlagt som bilag CÆ-DA, i versioner uden undtagne oplysninger.

Råderetten til disse britiske militære dokumenter tilkommer det britiske forsvarsministerium, og det er derfor alene op til det britiske forsvarsministerium at vurdere, om dokumenterne skal afklassificeres, og om dokumenterne kan udleveres.

Udlevering af dokumenterne kan derfor alene ske med det britiske forsvarsministeriums tilladelse, og der henvises derfor til det britiske forsvarsministeriums e-mails af henholdsvis 16. april 2016 (bilag CZ) og e-mail af 29. marts 2017 (bilag DT).

Sagsøgerne opfordres (J) på den foranledning til selv at rette henvendelse til det britiske forsvarsministerium med henblik på at få de britiske dokumenter fremlagt som bilag CÆ-DA udleveret uden undtagne oplysninger. Sagsøgte kan i den forbindelse henvise til den kontaktperson hos det britiske forsvarsministerium, som er gjort sagsøgerne bekendt i brev af 21. februar 2017 til landsretten.

Som anført i processkrift M, side 3, midtfor, blev de fire britiske militære dokumenter (bilag CÆ-DA) fremlagt med processkrift C af 4. maj 2016.

Herudover fremlagdes også i processkrift C e-mailen af 16. april 2016 fra det britiske forsvarsministerium (bilag CZ), som omtalt ovenfor, hvoraf fremgår, at det britiske forsvarsministerium har fremsendt fire militære dokumenter til det danske forsvarsministerium til brug for denne sag.

I e-mailen fra det britiske forsvarsministerium anføres:

"As agreed, the documents listed above can be shared with Danish Government's Legal Advisor, the Danish Courts and the claimants' lawyer. However, can I ask that they be treated as sensitive, are securely stored when not in use and not transmitted over the internet."

Som det fremgår af e-mailen – og som udførligt beskrevet i processkrift C, side 2 – har det britiske forsvarsministerium anmodet om, at de udleverede dokumenter behandles fortroligt og alene distribueres i hard copy produceret hos Forsvarsministeriet.

Dokumenterne er således fortsat klassificerede i henhold til britisk ret, men det britiske forsvarsministerium har ved e-mailen givet tilladelse til, at dokumenterne kan udleveres til Forsvarsministeriet, Østre Landsret og sagsøgerne til brug for denne sag.

Ved fremlæggelsen af disse fire klassificerede britiske militære dokumenter gik sagsøgte ud fra, at denne fortrolighedsklausul ville blive respekteret under sagens videre behandling, jf. processkrift C, side 1, midtfor. Der henvises i den forbindelse til den mulige betydning af kompromittering af klassificerede dokumenter, som er oplyst i den praktiske klassifikationsvejledning i FKOBST 358-1, som omtalt ovenfor.

Sagsøgte har imidlertid konstateret, at sagsøgernes advokat Christian Harlang har brudt denne fortrolighedsklausul ved at offentliggøre alle fire klassificerede britiske militære dokumenter på sin hjemmeside (www.iraktortursager.dk/bilag), jf. **bilag DV**.

Denne offentliggørelse formodes at være medvirkende årsag til, at det som bilag CÅ fremlagte klassificerede britiske militære dokument kunne ses gengivet i den annonce, som Støtteforeningen for irakiske torturofre og Antitortur Støttefonden indrykkede i Politiken 4. maj 2017, jf. **bilag DX**. Det er sagsøgtes formodning, at det er selvsamme bilag CÅ, som advokat Christian Harlang i et indlæg i Arbejderen af 16. maj 2017 (**bilag DY**) omtaler, uagtet at det i såvel annoncen som i indlægget i Arbejderen fejlagtigt angives at skulle være et dansk militært dokument.

Advokat Christian Harlang har således forbrudt sig mod fortrolighedsklausulen ved dels at behandle dokumenterne elektronisk og ved dels at offentliggøre dokumenterne, jf. bilag CZ og processkrift C. Sagsøgte forbeholder sig ethvert yderligere skridt i denne anledning.

Sagsøgte er bekendt med, at advokat Christian Harlang ved brev af 12. maj 2016 anførte følgende om fortrolighedsklausulen:

”Det er udelukket, at der med sagsøgernes medvirken vil kunne etableres nogen form for særlig begrænsning i processtoffets anvendelighed for interesserede.”

Med henvisning til tidligere skriftveksling og retsmøder omhandlende de klassificerede britiske dokumenter og den dertil hørende fortrolighedsklausul, jf. retsbogen af 20. maj 2016 og 8. marts 2017, har hverken sagsøgte, det britiske forsvarsministerium eller retten imidlertid taget skridt til at ændre ved fortrolighedsklausulen, hvorfor sagsøgte – desuagtet brevet af 12. maj 2016 – har haft en berettiget forventning om, at sagsøgerne ikke ville skride til formidling eller offentliggørelse i strid med fortrolighedsklausulen.

På det foreliggende grundlag kan hverken sagsøgte eller det britiske forsvarsministerium desværre længere antage, at en fortrolighedsklausul, som indeholdt i bilag CZ og beskrevet i processkrift C, vil blive respekteret af advokat Christian Harlang.

Det kan ikke udelukkes, at advokat Christian Harlangs behandling af de klassificerede britiske militære dokumenter i strid med fortrolighedsklausulen, jf. bilag CZ, kan få betydning for samarbejdet med det britiske forsvarsministerium, herunder hvilke andre dokumenter det britiske forsvarsministerium vil medvirke til at udlevere.

Dokumenter,

som påberåbes:

Bilag DU: Oversigt over undtagne oplysninger i bilag DP-DR

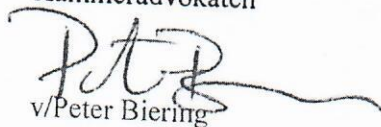
Bilag DV: Screen dumps fra hjemmesiden www.iraktortursager.dk/bilag

Bilag DX: Støtteforeningen for irakiske torturofre og Antitortur Støttefondens annonce i Politiken den 4. maj 2017

Bilag DY: Advokat Christian Harlangs indlæg i Arbejderen af 16. maj 2017

København, den 22. maj 2017

Kammeradvokaten

v/Peter Biering

– Partner, Advokat (H)